

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

اصول الفقه (مقدمه واجب)

حل مشکل مقدمات عبادی ۴

جلسه ۲۱۸

استاد نجار زاده

اشکال

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

امر صرفا مکلف را به متعلق خود دعوت می‌کند؛ با توجه به این نکته می‌گوئیم: امر متوجه به ذو المقدمه، تنها مکلف را به آن دعوت می‌کند و در بعث شخص به انجام مقدمه کافی نیست؛ زیرا همان طوری که گفتیم؛ امر، مکلف را به متعلق خود دعوت می‌کند نه غیر آن و فرض کلام در موردی است که متعلق امر نفسی تنها ذو المقدمه است نه آن و مقدمه‌اش؛ مگر آنکه قائل شویم امر دیگری از امر متوجه به ذو المقدمه برخاسته و به مقدمه ترشح می‌نماید و همان امر مکلف را به انجام مقدمه دعوت می‌نماید و امر مزبور که از سنخ امر ترشیحی است، صرفا امر غیر می‌باشد؛ پس اشکال سابق الذکر دوباره برمی‌گردد.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

جواب

قبول داریم که امر تنها مکلف را به انجام متعلقش دعوت می‌کند؛ ولی ما نگفتیم امر متوجه به ذو المقدمه مکلف را به انجام مقدمه دعوت می‌کند، تا اشکال مذکور به ما متوجه گردد؛ بلکه می‌گوئیم:

چون انجام ذو المقدمه واجب است و آن در خارج تحقق نمی‌یابد مگر بواسطه انجام مقدمه، از این رو، عقل به جهت رسیدن به ذو المقدمه، امثال مقدمه را واجب می‌داند و خواهیم گفت که از این حکم عقلی نمی‌توان کشف کرد که مولی امری از سنخ اوامر غیریه صادر نموده و متعلقش مقدمه می‌باشد؛ کما اینکه لازمه حکم عقلی مزبور این نیست که امر نفسی به نفس مقدمه تعلق گرفته باشد تا بواسطه‌اش عبادیت آن

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

را تصحیح کنیم.

و حاصل کلام آن که داعی به انجام مقدمه، صرفا حکم عقل بوده و مصحح برای عبادیتش چیز دیگری است که همان قصد تقرب به آن باشد.

مرکز مجازات صادق (علیه السلام)

و در تحقق تقرب به مقدمه همین مقدار کافیهست که مکلف آن را به نیت رسیدن به چیزی که عبادت است انجام دهد.

پس از این بیان به خوبی آشکار می شود که داعی به فعل مقدمه غیر از مصحح برای عبادیتش می باشد؛

لذا این صحیح نیست که نفس مصحح عبادیت مقدمه را داعی به انجامش بدانیم؛ چنانچه مصحح برای عبادیت عبادت منحصرًا قصد امری است که به آن تعلق گرفته و شرح آن قبلاً گذشت.

بنابراین اگر مقدمه ذات عمل همچون تطهیر از خبث باشد؛ پس عقل فقط حکم می کند که اتیان آن لازم

است ولو به هروجهی که در خارج تحقق یابد؛ منتهی اگر مکلف آن را به قصد تقرب و به منظور دست یابی

به عبادت به جای آورد، فعلش صحیح بوده و بر صفت عبادت واقع شده و بر آن مستحق ثواب می باشد

و اگر مقدمه عبارت باشد از عمل عبادی مانند طهارت از حدث؛ پس عقل اتیان به آن را به همین گونه و

با چنین خصوصیتی لازم قرار می دهد و فرض آن است که مکلف از انجام مقدمه با این وصف متمکن

می باشد اعم از آنکه در اینجا امر غیری وجود داشته یا این طور نباشد و نیز تفاوتی نیست بین اینکه مقدمه

ذاتا مستحب بوده یا مستحب نباشد، بنابراین در عبادیت طهارات سه گانه نمی توان اشکال نمود.